

Nr 2 (30)/LATO 2013

Kwartalnik edukacyjno-informacyjny Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie

VII Ogólnopolski Konkurs „Bajarze z Leśnej Polany” im. redaktora Andrzeja Zalewskiego 16-17 maja 2013 r.

Patronat: Dyrektor Generalny Lasów Państwowych oraz Rada Języka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk

Organizator konkursu: Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie

Współorganizatorzy: Centrum Informacyjne Lasów Państwowych w Warszawie, Biuro Nasiennictwa Leśnego w Warszawie, Kapituła Polskiej Niezapominajki

1. Siódmą edycję konkursu krasomówczego otworzył Benedykt Roźmiarek, dyrektor Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie

2. Po przywitaniu uczestników i gości odczytano list od Bożeny Zalewskiej, żony redaktora Andrzeja Zalewskiego; od lewej: Benedykt Roźmiarek, Eugeniusz Pudlis, prof. Tomasz Borecki – przewodniczący jury

3. Do konkursu zgłosiło się 24 bajarzy, którzy w świetle reflektorów losowali kolejność swoich wystąpień oraz przedstawiali się publiczności

4. Po wylosowaniu kolejności przystąpiono do prezentacji gawęd, podczas których bajarze nie ograniczali się tylko do suchych słów, ale także wcielali się w różne postacie np. zwierzęta (na zdjęciu Jagoda Stelmach z Zespołu Szkół Leśnych w Biłgoraju)

6. Mimiką i mową ciała budowali nastrój opowiadań (na zdjęciu Patryk Kowalski z Technikum Leśnego w Warcinie)

7. Jury bacznie słuchało gawęd i przyznawało punkty m.in. za treść, poprawną polszczyznę i pomysłową interpretację; od lewej: Benedykt Roźmiarek, Edward Marszałek, prof. Halina Zgólkowa

5. Gawędziarze przebijali się za postacie ze swoich opowieści (na zdjęciu Piotr Lipianin z Zespołu Szkół Leśnych w Biłgoraju)

8. Publiczność w skupieniu oglądała wystąpienia i nagradzała gawędziarzy gorącymi brawami

10. Pierwszego dnia konkursu, wieczorem, w gołuchowskim Zamku odbył się koncert muzyki inspirowanej lasem w wykonaniu zespołu Collegium Musicum z Poznania

9. Przybyłe media przeprowadzały wywiady z uczestnikami konkursu oraz członkami jury; patronat medialny nad wydaniem objęli: „Echa Leśne”, „Przegląd Leśniczy”, „Las Polski”, TVP 3 Poznań, zielonalekja.pl, Radio Merkurj Poznań

Za nami intensywny okres działalności edukacyjnej, wystawienniczej oraz wzmocnionych prac rewolucyjnych w parku-arboretum. Jak co roku zorganizowaliśmy obchody „Dnia Ziemi”, ogólnopolski konkurs krasomówczy „Bajarze z Leśnej Polany” oraz festyn edukacyjny „Spotkanie z lasem”, w których wzięło udział ponad 1500 uczestników. Ciekawym wydarzeniem edukacyjnym były warsztaty wyrobu nalewek połączone z otwarciem wystawy pt.: „Nalewki z roślin leśnych. Trunki dla zdrowia i przyjemności”, które zakończą się specjalnym turniejem na początku września.

W maju Muzeum Leśnictwa włączyło się w ogólnopolską akcję „Noc muzeów”, wydarzenie to uświetniła diaporama zdjęć przyrodniczych Tomasza Ogródowczyka. Otworzyliśmy kilka wystaw czasowych, a wśród nich fotografie przyrodnicze Krzysztofa Frydla – nadleśniczego z Nadleśnictwa Kaliska. Zaprezentowaliśmy też ciekawe prace poplenerowe młodzieży z Liceum Plastycznego z Kalisza, która w dojrzały sposób wykonała dzieła malarskie przedstawiające gołuchowskie zabytki architektury i przyrody.

W połowie sierpnia odbędzie się kolejny międzynarodowy plener artystyczny „Inspiracje leśne III”. W trakcie tego pleneru odbędą się trzy warsztaty plastyczne dla dzieci i młodzieży z Gołuchowa, które poprowadzą członkowie „Polskiego Stowarzyszenia Edukacji Plastycznej, Delegatura w Kielcach”.

Ośrodek aktywnie włącza się w kampanię edukacyjną „Lasy Państwowe. Zapraszamy”. Z tej okazji ogłosiliśmy szereg referatów dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku z Gołuchowa, przeprowadziliśmy konkurs na scenariusz lekcyjny pod hasłem „Użytkowanie przyrody nie jest złe” oraz konkurs plastyczny „Las zaprasza nas”. W kampanię edukacyjną Lasów Państwowych wpisuje się też opracowany przez pracowników Ośrodka quest pt.: „Wędrowki dendrologiczne” oraz aktualny konkurs na fraszkę zatytułowany „Zabij śmiechem złe zwyczaje”.

Dużym wydarzeniem edukacyjnym związanym z tą kampanią będzie bicie rekordu Guinnessa w kategorii „Największe zgromadzenie ludzi przebranych za drzewa”. W ramach tego przedsięwzięcia w lokalnych szkołach wygłoszone zostaną prelekcje o tym, co warto wiedzieć o lasach w Polsce oraz o jednym z najcenniejszych gatunków drzew – dębie, jego znaczeniu w przyrodzie, kulturze i gospodarce. Bicie rekordu odbędzie się 30 września br. na polanie parkowej, w sąsiedztwie rozłożystego dębu szypułkowego, jednego z najpiękniejszych pomników przyrody.

Okres lata to czas na wycieczki po kraju, zapraszam serdecznie do Gołuchowa na spacer po zabytkowym parku, do wizyty w Muzeum Leśnictwa i Pokazowej Zagrodzie Zwierząt.

Benedykt Roźmiarek – Dyrektor
Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie

„Bajarze z Leśnej Polany” im. redaktora Andrzeja Zalewskiego

[cd. ze str. 1]

11. Drugi dzień „Bajarzy...” otworzył spektakl pt.: „Drzewo” zaprezentowany przez uczniów z Technikum Leśnego w Biłgoraju, poświęcony pamięci Andrzeja Zalewskiego

12. O godz. 10.00 ogłoszono wyniki konkursu i wręczono dyplomy, pamiątkowe statuetki – „żubr skrzydlaty”, nagrody i wyróżnienia; od lewej: Magdalena Koziara, Ryszard Działuk, Benedykt Roźmiarek

13. Laureaci konkursu i jury; od lewej: Eugeniusz Pudlis – Centrum Informacyjne Lasów Państwowych w Warszawie, prof. Halina Zgólkowa – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Zygmunt Burzyński – wyróżnienie specjalne, Natalia Harabin – III miejsce, Antoni Zięba – I miejsce, Weronika Wróblewska – II miejsce, Ryszard Działuk – dyrektor Biura Nasiennictwa Leśnego w Warszawie, Benedykt Roźmiarek – dyrektor Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie, dr Edward Marszałek – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie

Wyniki konkursu

I miejsce – Antoni Zięba, Zespół Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku
II miejsce – Weronika Wróblewska, Zespół Szkół Leśnych w Tucholi
III miejsce – Natalia Harabin, Zespół Szkół Leśnych w Zagnańsku
Wyróżnienia:
- Michał Denis, Zespół Szkół Leśnych w Biłgoraju
- Magdalena Koziara, Zespół Szkół Leśnych w Biłgoraju
- Przemysław Jankowski, Zespół Szkół Leśnych w Lesku
- Dawid Komonicki, Zespół Szkół Leśnych w Lesku
- Krzysztof Borkowski, Zespół Szkół Leśnych w Tucholi
- Izabela Żmuda-Trzebiatowska, Technikum Leśne w Warcinie
- Piotr Lipianin, Zespół Szkół Leśnych w Biłgoraju
Wyróżnienie specjalne:
- Zygmunt Burzyński, Sosnowiec

Opracowanie: Joanna Zalejska-Niczyporuk; zdjęcia: Patryk Ortell

Zapraszamy

Wystawy stałe w Muzeum Leśnictwa:

„Kulturotwórcza rola lasu”
„Dzieje leśnictwa w Polsce”
„Spotkanie z lasem”
„Diorama – grąd środkowoeuropejski w aspekcie wiosennym”
„Diorama – świerczyna borealna w aspekcie zimowym”
„Gatunki leśne z Czerwonej Księgi”
„Technika leśna”, „Ochrona lasu”

Wystawy czasowe w Muzeum Leśnictwa:

„Mój las”
wystawa fotograficzna Krzysztofa Frydla (do 8 sierpnia 2013 r.)
„Nalewki z roślin leśnych. Trunki dla zdrowia i przyjemności” (do 4 września 2013 r.)
Polskie szable i pałasze XX wieku ze zbiorów Pawła Komorowskiego (do 30 września 2013 r.)
Wystawa „Motywy przyrodnicze na ceramice ze zbiorów Muzeum Historii Przemysłu w Opatówku” (do 31 grudnia 2013 r.)
„Coś, gdzieś, kiedyś” wystawa fotografii Grzegorza Pawłowskiego (do 31 grudnia 2013 r.)

Zajęcia terenowe dla dzieci i młodzieży prowadzone w parku-arboretum:
„Szukamy dendrologicznych skarbów”
„Ssaki leśne”, „W głąb lasu”

Zajęcia muzealne dla dzieci i młodzieży prowadzone w Muzeum Leśnictwa:
„Gatunki leśne z Czerwonej Księgi”
„Zagrożenia lasu”

Informacje dotyczące zajęć:
tel. (62) 761-50-45,
e-mail: okl@okl.lasy.gov.pl

Nadchodzące wydarzenia

Międzynarodowy Plener Artystyczny
„Inspiracje Leśne III”
9–23 sierpnia 2013 r.

Turniej Nalewek Leśnych
4 września 2013 r.

II Konferencja naukowa „Las i historia”
9–10 października 2013 r.

Zapraszamy do udziału
Szczegóły na stronie www.okl.lasy.gov.pl

„Spotkanie z lasem”

W ciepły, czwarty dzień do Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie przyjechali uczniowie wraz z opiekunami ze szkół południowej Wielkopolski, aby wspólnie świętować „Spotkanie z lasem”. W festynie tym, który na stałe wpisał się w kalendarz imprez edukacyjnych, uczestniczyło blisko 1000 dzieci i młodzieży. Tegoroczne spotkanie przebiegało pod hasłem „Lasy Państwowe. Zapraszamy”.

Już po raz dziewiąty, 14 czerwca, do Ośrodka przyjechali uczniowie m.in. z Kalisza, Ostrowa Wlkp., Pleszewa, Jarocina i Wielowsi. Nie zabrakło również dzieci z najbliższej okolicy i gołuchowskiej szkoły.

Występ uczniów z teatryku „Tęcza” ze Szkoły Podstawowej w Gołuchowie pt.: „Calineczka” (fot. D. Michałowski)

Spektakl pt.: „Nie było nas, był las” w wykonaniu uczniów z klasy III b ze Szkoły Podstawowej nr 10 w Kaliszu (fot. D. Michałowski)

Podczas festynu uczniowie mogli uczestniczyć w warsztatach m.in.: wyklejania na drewnie, malowania na liściach, szkłe, plecionkarskich, lepienia z gliny. Jak co roku Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju umożliwiło wszystkim chętnym wykonanie papieru czerpanego a Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej w Mniszkach uczyło wycinać rzemienie skórzane i tworzyć dzbany oraz kielichy na kole garncarskim. Młodzież i dzieci miały również możliwość obejrzenia pokazy takie jak: pracy pilarzy, pieczenia, wędzenia itp. Towarzystwo Żywej Archeologii z Zawodzia zaprezentowało techniki tradycyjnego tkactwa oraz dawne sposoby otrzymywania dziegiu, a także zabawy plebejskie.

Dodatkową atrakcją spotkania był pokaz pracy samochodów straży leśnej z Nadle-

Warsztaty garncarskie (fot. D. Michałowski)

śnictw Kalisz i Taczanów, służących do gaszenia pożarów w lesie.

Obok warsztatów, pokazów i zabaw edukacyjnych, na scenie odbywały się spektakle przygotowane przez dzieci i młodzież. Uczniowie z teatryku „Tęcza” z gołuchowskiej szkoły zaprezentowali przedstawienia pn.: „Calineczka” i „Gnomy z planety Gnu”, a młodzież ze Szkoły Podstawowej nr 10 w Kaliszu odegrała przed publicznością dwie inscenizacje: „Nie było nas, był las” oraz „Pchła Szachrajka”. Uczestnicy spotkania mogli także obejrzeć spek-

takl pt. „Tajemniczy las” w wykonaniu grupy teatralnej „Ad hoc” ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kaliszu oraz wysłuchać piosenki „Duszki, duszki...” zaśpiewanej przez dzieci ze Szkoły Podstawowej w Gołuchowie.

Ośrodek przygotował również szereg gier i zabaw edukacyjnych. Uczestnicy festynu mogli sprawdzić swoją wiedzę na temat grzybów jadalnych i trujących, przypomnieć sobie jakie zwierzęta żyją w poszczególnych warstwach lasu oraz dowiedzieć się ile jest lasów w Polsce i w krajach europejskich. Nie zabrakło także konkursu rzutu szybką do celu oraz „Czy znasz to drzewo?”.

Ważnym punktem spotkania było uroczyste podsu-

mowanie konkursu plastycznego „Las zaprasza nas”, do którego napłynęło 666 prac. Jest to konkurs otwarty, przeprowadzany w czterech kategoriach wiekowych. Do pierwszej kategorii, czyli uczniowie klas I-III szkół podstawowych, przysłano 300 rysunków, do drugiej – klasy IV-VI – 200. W kategoriach tych dzieci tworzyły bajkowe rysunki pastelami olejnymi. W starszych grupach (III kategoria – gimnazja i IV – szkoły ponadgimnazjalne) uczniowie swoje „leśne” prace wykonywali farbami plakatowymi.

Podczas festynu laureaci i wyróżnieni otrzymali nagrody, dyplomy i upominki z rąk Benedykta Roźmiarka, dyrektora Ośrodka Kultury Leśnej i Zbigniewa Kuszy, zastępcy dyrektora OKL. Nagrodzone prace można było oglądać na specjalnie zorganizowanej wystawie z okazji „Spotkania z lasem”.

Patronat medialny nad wydarzeniem objęli: „Życie Pleszewa”, Radio Centrum Kalisz, „Poznajmy Las” oraz „Echa Leśne”.

Joanna Zalejska-Niczypruk

Wyniki konkursu

I kategoria (klasy I-III SP):

- I miejsce – **Maria Soltysiak**, ZSP w Kościelcu
- II miejsce – **Maja Nowak**, SP w Droszewie
- III miejsce – **Katarzyna Pawlak**, PSP w Taczanowie Drugim

Wyróżnienia:

- Martyna Anyszewska, SP w Rajsku
- Franciszek Jasiński, SP nr 5 w Turku
- Wiktoria Błaszczak, SP nr 5 w Turku
- Agata Urbaniak, ZSP nr 1 w Pleszewie
- Antonina Kolbowicz, SP nr 8 w Kaliszu
- Agata Bilska, SP w Wielowsi
- Martyna Glapa, SP nr 5 w Ostrowie Wlkp.
- Julia Jagielska, ZSP w Kościelcu
- Martyna Mikołajczak, SP w Mieszkowie
- Wiktoria Michalska, SP w Mieszkowie
- Piotr Nowak, SP w Szczytnikach
- Marcin Kuchnicki, ZS w Szczytnikach

Wyróżnienie specjalne:

- Praca Zbiorowa dzieci klasy 0, ZSP w Sowinie Błotnej

II kategoria (klasy IV-VI SP):

- I miejsce – **Anna Briske**, ZSP nr 3 w Pleszewie
- II miejsce – **Stanisław Zdunek**, SP w Kowalewie
- III miejsce – **Jakub Tomczak**, ZSP w Kościelcu

Wyróżnienia:

- Natalia Nowacka, PSP Sióstr Salezjanek w Ostrowie Wlkp.
- Anna-Maria Frączczak, PSP Sióstr Salezjanek w Ostrowie Wlkp.

- Piotr Niewiejski, Specjalny Ośrodek Wychowawczy Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety w Ostrowie Wlkp.
- Damian Jakubowski, ZSP w Kościelcu

- Zofia Nowak, SP nr 2 w Lesznie

- Wiktoria Wróbel, ZS w Szczytnikach

- Julia Michalak, ZS w Szczytnikach

- Krystian Karolak, SP w Droszewie

- Aleksandra Chruścicka, ZS nr 11 w Kaliszu

III kategoria (gimnazja):

- I miejsce – **Błażej Sowa**, ZS w Szczytnikach

- II miejsce – **Angelika Świerek**, ZS w Rajsku

- III miejsce – **Sandra Augustyniak**, ZSP nr 1 w Pleszewie

Wyróżnienia:

- Aleksandra Urban, Gimnazjum nr 2 w Ostreszowie

- Alicja Olejnik, ZS w Radliczycach

- Katarzyna Żeglicka, ZS w Szczytnikach

- Kamila Kołodziejczyk, ZS w Iwanowicach

- Klaudia Roszczyk, ZS w Iwanowicach

IV kategoria (szkoły ponadgimnazjalne):

- I miejsce – **Paulina Grzesiek**, ZS Usługowych w Ostrowie Wlkp.

- II miejsce – **Marta Wojtkowiak**, ZS Przyrodniczo-Politechnicznych CKU w Marszewie

- III miejsce – **Natalia Mielcarek**, Szkoła Przysposabiająca do Pracy w Pleszewie

Wyróżnienia:

- Joanna Bodura, ZS Usługowych w Ostrowie Wlkp.

- Joanna Przybyła, SOSW nr 1 w Kaliszu

Stoisko Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie (fot. D. Michałowski)

Otwarte wystawy

W Muzeum Leśnictwa – „Oficyna” 4 kwietnia br. otwarto wystawę prac plastycznych uczniów z Liceum Plastycznego w Kaliszu (fot. P. Ortell)

W sali kolumnowej zabytkowej „Powozowni” 11 kwietnia 2013 r. została otwarta wystawa fotograficzna Krzysztofa Frydla „Mój las” (fot. P. Ortell)

Również 11 kwietnia br. udostępniono do zwiedzania wystawę czasową „Nalewki z roślin leśnych. Trunki dla zdrowia i przyjemności” (fot. P. Ortell)

W sali muzealnej w „Oficynie” 9 maja 2013 r. otwarto wystawę „Opisanie świata” Mariana Bucaly (fot. J. Wróbel-Mróż)

15 maja br., w drugim dniu obrad Rady Naukowej OKL, udostępniono do zwiedzania wystawę fotograficzną Grzegorza Pawłowskiego pt.: „Coś, gdzieś, kiedyś” (fot. J. Wróbel-Mróż)

Od 27 czerwca br. można zwiedzać wystawę „Polski szable i pałasze XX wieku” ze zbiorów Pawła Komorowskiego (fot. J. Wróbel-Mróż)

Wydarzenia

Uczestnicy warsztatów robienia nalewek (fot. K. Ziolkowska)

Do obiektu edukacyjnego Ośrodka Kultury Leśnej 12 kwietnia br. zjechali się uczestnicy **warsztatów wykonywania nalewek** z owoców leśnych. Podczas spotkania, które poprowadził Hieronim Błażej, mistrz nalewek z Torunia, dowiedzieli się m.in. kiedy najlepiej zbierać owoce, jak sporządzać mieszanki z różnych roślin, a także które nalewki mają najciekawszy smak i aromat oraz na jakie schorzenia i choroby pomagają.

Młodzież i zaproszeni goście podczas prelekcji pt.: „Lasy Państwowe. Zapraszamy” (fot. P. Ortell)

W Ośrodku 16 kwietnia br. odbyło się uroczyste podsumowanie Konkursu Ekologicznego „My w naszym regionie”.

Tegoroczna edycja przebiegała pod tytułem „Odpady niebezpieczne”. Organizatorem ósmego finału był Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 w Kaliszu. W słoneczny dzień do Ośrodka zjechali uczniowie wraz z opiekunami z placówek biorących udział w konkursie, m.in. z Kalisza, Ostrowa Wlkp., Jarocina oraz Pleszewa.

Podczas uroczystości zebrani wysłuchali prelekcji pt.: „Lasy Państwowe. Zapraszamy” wygłoszonej przez Joannę Zalejską-Niczyporuk, pracownika Działu Edukacji i Informacji OKL.

Liderzy edukacji z nadleśnictw RDLP Poznań podczas zajęć na warsztatach (fot. L. Kosińska)

W dniach 8 i 9 maja na terenie Ośrodka Kultury Leśnej odbyły się **warsztaty dla edukatorów** z nadleśnictw RDLP Poznań, w których uczestniczyli również pracownicy Ośrodka.

Noc Muzeów w Ośrodku, tak jak i w innych placówkach muzealnych, miała miejsce 18 maja. W tegorocznej akcji uczestniczyło blisko tysiąc osób. Odwiedzający Gołuchów zwiedzali wystawy w Muzeum Leśnictwa w „Oficynie”, „Powozowni” i „Owczarni”. Specjalnym wydarzeniem wieczoru była diaporama „Okrucy przyrody” autorstwa Tomasza Ogrodowczyka.

Otwarta dla zwiedzających „Powozownia” podczas Nocy Muzeów (fot. J. Zalejska-Niczyporuk)

21 maja 2013 r. w OKL odbyło się spotkanie promocyjne dotyczące questu (gry terenowej) pn.: „**Wędrówki dendrologiczne**”. Gra ta została opracowana przez pracowników Ośrodka i jest dostępna w punktach sprzedaży w Muzeum Leśnictwa w Gołuchowie oraz na stronach: www.okl.lasy.gov.pl, www.regionwielkopolska.pl, www.questing.pl.

Redakcja

Goście spotkania promującego gołuchowski quest (fot. P. Ortell)

XII edycja Dnia Ziemi za nami

Świętowanie Dnia Ziemi w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie przyciągnęło rzesze stałych bywalców, ale i duże grono osób po raz pierwszy uczestniczących w tym cyklicznym wydarzeniu. Dwunasta edycja, przebiegająca pod patronatem Andrzeja Grzyba – Posła do Parlamentu Europejskiego, Janusza Pęcherza – Prezydenta Kalisza i Michała Karalusa – Starosty Pleszewskiego, odbyła się 19 kwietnia 2013 roku i obfitowała w różnorodne punkty programu.

Gości obchodów Dnia Ziemi witali Elżbieta Steczek-Czerniawska, dyrektor III Liceum Ogólnokształcącego w Kaliszu i Benedykt Roźniarek, dyrektor Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie (fot. K. Ziółkowska)

Dzięki łaskawej pogodzie, bez zakłóceń świętowano na świeżym powietrzu, ale nie tylko. Zanim doszło do sadzenia drzewa i radosnego happeningu w parku-arboretum, goście imprezy zgromadzili się w „Powozowni”, by tutaj obejrzeć inscenizację przygotowaną przez dzieci i młodzież z SP nr 1 i 15 w Kaliszu, posłuchać utworów skomponowanych przez Olafa Bressa z kaliskiego Gimnazjum nr 2, a także zapoznać się z zasadami ogólnopolskiej akcji pisania *Listów dla Ziemi*, realizowanej przez Fundację ARKA wraz z Lasami Państwowymi w roli strategicznego partnera. Szkoły, które zdecydowały się napisać listy, otrzymały pakiety informacyjne oraz plisyśmy wyprodukowane z makulatury. Ci, którzy zajęli miejsca w „Powozowni” mieli okazję wysłuchać również kilku cennych słów skierowanych do nich przez dorosłych: gospodarzy imprezy,

wojewódzkiego konserwatora przyrody oraz przedstawicieli samorządu.

Po dawce jakże ważnych, ekologicznych przepisów na życie płynących ze sceny, kolejnych wskazówek udzielali uczniowie gołuchowskiej szkoły podstawowej, którzy podczas przygotowanego happeningu skandowali: *środowisko ponad wszystko, okaż kulturę i chroń naturę, szanuj las póki czas*.

Przebrani za sadzonki, w minispektaklu pokazali, w jakich warunkach lubią wzrastać drzewa i co im przeszkadza w prawidłowym rozwoju. Przedstawienie towarzyszyło uroczystemu sadzeniu cyprysika nutkajskiego – symbolu opieki gimnazjalistów nad parkiem-arboreum.

O tym, że powierzchnia leśna w Polsce z każdym rokiem staje się większa, że lasy wypełniają szereg niezwykle ważnych funkcji i są w bardzo dobrej kondycji, mogli przekonać się uczestnicy rajdu ekologicznego „Pod

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Gołuchowie przebrali się za sadzonki (fot. K. Ziółkowska)

kursach i rajdzie wieźli do szkół atrakcyjne upominki, a szczęśliwiec – rower, rozlosowany wśród uczestników imprezy, ufundowany przez Przedsiębiorstwo Oczyszczania Miasta EKO w Kaliszu. Sponsorami wydarzenia byli również: Kaliskie Przedsiębiorstwo Transportowe, Bank Zachodni WBK S.A. oddz. Kalisz, Kawiarnia Muzealna, Salon Komputerowy Enter i Hurtownia Marker.

Dzień Ziemi zorganizowali Ośrodek Kultury Leśnej i III Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Kaliszu, przy współudziale Urzędu Gminy w Gołuchowie, Urzędu Miejskiego w Kaliszu, Starostwa Powiatowego w Pleszewie oraz Gimnazjum nr 2 w Kaliszu.

Alicja Antonowicz

Gimnazjaliści otrzymali odznaki „Honorowego Opiekuna Miejsce Przyrodniczo-Cennych Gołuchowa” (fot. K. Ziółkowska)

drzewami”. Obfitował on w zadania, których prawidłowe rozwiązanie w jak najlepszym czasie, gwarantowało nagrody. Ogłoszenie wyników rywalizacji, rozegranej w dwóch kategoriach wiekowych, odbyło się na dziedzińcu zamkowym. Tutaj również podsumowano konkurs na plakat promujący gołuchowskie obchody Dnia Ziemi oraz szereg innych projektów ekologicznych. Trzydziestu jeden gimnazjalistów zostało wyróżnionych odznaką „Honorowy Opiekun Miejsce Przyrodniczo-Cennych Gołuchowa” za całoroczną pracę na rzecz środowiska. Dla kolejnych dziewięćdziesięciu przygotowano certyfikaty, które uprawniają ich do ubiegania się o odznakę w nadchodzącym roku.

Uczestnicy Dnia Ziemi wyjeżdżali z Gołuchowa pełni wrzeń, z przypiętą okolicznością plaketką. Nagrodzeni w kon-

Uczniowie posadzili w parku cyprysika nutkajskiego (fot. K. Ziółkowska)

Wyniki konkursu na plakat

I miejsce:

Błażej Sorbian, Gimnazjum nr 9 im. Jana Pawła II w Kaliszu

II miejsce:

Wiktoria Kaczmarek, Zespół Szkół Publicznych nr 1 w Pleszewie

Patrycja Skoczylas, Gimnazjum nr 9 im. Jana Pawła II w Kaliszu

III miejsce:

Emilia Nowacka, Zespół Szkół Publicznych nr 2 w Pleszewie

Wyróżnienia:

- **Agnieszka Jędraszczyk**, Zespół Szkół Publicznych nr 1 w Pleszewie
- **Maciej Kanicki**, Zespół Szkół Publicznych nr 1 w Pleszewie
- **Aleksandra Sychalska**, Gimnazjum nr 9 im. Jana Pawła II w Kaliszu
- **Martyna Miśko**, Gimnazjum nr 9 im. Jana Pawła II w Kaliszu
- **Eryk Wielichnowski**, Gimnazjum nr 9 im. Jana Pawła II w Kaliszu
- **Natalia Zając**, Gimnazjum nr 9 im. Jana Pawła II w Kaliszu
- **Mikołaj Kasprzak**, Gimnazjum nr 1 im. Polskich Noblistów w Ostrowie Wlkp.

Tu byliśmy...

Jury konkursowe podczas obrad (fot. H. Kaźmierczak)

W Szkole Podstawowej w Wielowsi, w siedzibie Stowarzyszenia Ekologiczno-Kulturalnego „EKO klub”, 5 kwietnia br., rozstrzygnięto Gminny Konkurs Ekologiczny „My dla Ziemi”. Patronat nad tym wydarzeniem objął Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie. W skład jury weszli: Elżbieta Kołodziejczak-Gała – polonista, Cezary Janiszewski – dyrektor Galerii Sztuki Współczesnej w Ostrowie Wlkp., Jerzy Pawłowski – dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Sieroszewicach, Elżbieta Vogel – teolog, członek SEK EKOklub oraz Joanna Zalejska-Niczyporuk – specjalista w Dziale Edukacji i Informacji OKL.

Wyniki konkursu

I miejsce i tytuł „Promotor Ekologii w Gminie Sieroszewice”:

zespół ze **Szkoły Podstawowej w Wielowsi**, w składzie: Andżelika Fornalczyk, Patrycja Gąsiorek, Aleksandra Piaskowska, Dominika Rój

II miejsce: zespół ze **Szkoły Podstawowej w Rososzycy**, w składzie: Bartek Benita, Andżelika Mielcarek, Sebastian Tułóża, Wojciech Wawrzyniak

III miejsce: zespół ze **Szkoły Podstawowej w Zamościu**, w składzie: Ewa Kamińska, Wiktoria Spalona, Aleksandra Żuberek, Aleksandra Zatylna

Wyróżnienia:

- Publiczne Przedszkole z Latowic, zespół w składzie: Małgorzata Szmaj, Zuzanna Jarecka, Natalia Mielcarek, Maja Stwik

- Publiczne Przedszkole z Psar, zespół w składzie: Kinga Wirt, Martyna Kochanek, Oliwier Nosal, Wiktor Stempniak

Dyplom uznania: Gimnazjum z Wielowsi, zespół w składzie: Alicja Kaźmierczak, Natalia Kobierska, Iwona Gaczyńska, Monika Suś

Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie został zaproszony na obchody 10-lecia nadania imienia Adama Loreta Gimnazjum w Łęczycach; uroczystość odbyła się 6 czerwca 2013 r. (fot. B. Czolińnik)

Pracownicy Ośrodka przeprowadzali gry i zabawy edukacyjne podczas uroczystości otwarcia trasy biegowej przy Leśnym Centrum Edukacyjnym „Las Winiarski” w Nadleśnictwie Kalisz; uroczystość ta została zorganizowana 21 czerwca 2013 r. w ramach kampanii „Lasy Państwowe. Zapraszamy” (fot. P. Cepa)

13 kwietnia 2013 r. w Wielowsi podczas obchodów Dnia Ziemi wręczono nagrody i wyróżnienia w Gminnym Konkursie Ekologicznym „My dla Ziemi”; w uroczystości uczestniczyli pracownicy OKL (fot. H. Kaźmierczak)

Po raz kolejny Ośrodek Kultury Leśnej uczestniczył w festynie „Lasom Przyjazny”; tegoroczna edycja odbyła się w Obornikach 22 czerwca; organizatorem przedsięwzięcia była Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu oraz Oddział Wielkopolski Polskiego Towarzystwa Leśnego (fot. R. Sorek)

W Szkole Podstawowej nr 10 w Kaliszu 3 czerwca br. zorganizowano Dzień Dziecka, podczas którego pracownicy Ośrodka przeprowadzali gry i zabawy edukacyjne dla dzieci i młodzieży (fot. Arch. OKL)

Nowości wydawnicze

W maju bieżącego roku ukazał się album prac profesora Kazimierza Rykowskiego pt.: „Między nauką a sztuką, czyli jak być leśnikiem”. Jest to wydawnictwo Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie, które polecamy leśnikom i wszystkim miłośnikom sztuki i przyrody. Obcowanie z tą książką może ubogacić czytelnika intelektualnie i estetycznie, albowiem autor ukazuje nie tylko swoją różnorodną twórczość artystyczną, ale także dzieli się głęboką refleksją na temat lasu i leśnictwa. Sam autor napisał: *Jeśli ludzie dzielą się na tych, co mają cele, i tych co mają marzenia, to cele wskazuje i skupia nauka, a marzenia realizuje... sztuka.* Album składa się ze 175 stron wypełnionych 135 rycinami delikatnie przeplecionymi bardzo osobistym tekstem autora.

Barbara Czolińnik

Ośrodki Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Leśnych Kompleksach Promocyjnych

Ośrodek Edukacji Leśnej „Jagiellońskie” Nadleśnictwo Białowieża

• *Jakie działania edukacyjne podejmowane są w Państwa Ośrodku, które cieszą się największym zainteresowaniem i dlaczego?*

• Ośrodek Edukacji Leśnej „Jagiellońskie” jest głównym obiektem edukacyjnym na terenie Nadleśnictwa Białowieża. Jednak edukacja leśna prowadzona jest także w oparciu o wycieczki terenowe. Najczęściej przeprowadzamy zajęcia w sali dydaktycznej w Ośrodku i łączymy je z wyjściem do lasu lub na konkretną ścieżkę edukacyjną.

Grupy dzieci i młodzieży najchętniej uczestniczą w zajęciach polegających na pracy z zadaniem i ćwiczeniem. Posługują się wtedy kartami pracy i w grupach lub samodzielnie rozwiązują zagadki. Wspólne spotkanie po wykonaniu zadania to moment na podsumowanie efektów pracy dzieci. Edukator jest cały czas obecny i służy pomocą, wiedzą i doświadczeniem.

Drugą grupą docelową są studenci i osoby dorosłe. Odbywają oni zajęcia w postaci prelekcji w Ośrodku i wycieczki terenowe. Podczas takich wędrowek edukator omawia wybrane zagadnienia z tematyki leśnej, takie jak: ochrona przyrody, bioróżnorodność i użytkowanie lasu na terenie Nadleśnictwa Białowieża oraz przedstawia to na konkretnych przykładach.

Ponadto Ośrodek Edukacji Leśnej to miejsce, gdzie zarówno dzieci jak i całe rodziny mogą uczestniczyć w grach i zabawach na wolnym powietrzu organizowanych z okazji Dnia Drzewa, Dnia Dziecka czy Pierwszego Dnia Wiosny.

• *Jaką wiedzę dzielicie się najczęściej, a jaką najchętniej?*

• Najczęściej prowadzone przez nas lekcje dotyczą funkcji lasu, procesu wzrostu drzew, budowy pięterowej lasu. Studenci odbywający u nas zajęcia zwykle zapoznają się z przyjetymi w Leśnym Kompleksie Promocyjnym Puszcza Białowieska zasadami prowadzenia gospodarki leśnej i ochrony przyrody.

Zajęcia terenowe dla dzieci (fot. M. Nowicka)

• *Kto jest najczęstszym uczestnikiem działań edukacyjnych w Państwa Ośrodku?*

• W ostatnim czasie przeważającą grupę odbiorców naszych działań edukacyjnych stanowili studenci uczelni przyrodniczych z Polski i zagranicy. Dużą grupę stanowią także dzieci w wieku przedszkolnym.

• *Kto jest Waszym największym sprzymierzeńcem i w jakim zakresie?*

• Naszym największym sprzymierzeńcem jest las i przyroda, bo to ona stanowi najlepsze źródło informacji i doskonałe pole do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

• *Co uważacie za swój największy sukces, a co za porażkę?*

• Największym sukcesem jest widzieć zaciekawienie i zadowolenie na twarzach dzieci biorących udział w zajęciach.

• *Czy borykacie się Państwo z jakimiś problemami na co dzień?*

• Często problemem jest brak czasu i środków na zwiększenie ilości zajęć edukacyjnych.

• *Czy potrzebne jest Państwu wsparcie i w jakim zakresie?*

• Potrzebne jest wszelkie wsparcie zmierzające do umożliwienia zwiększenia ilości prowadzonych zajęć edukacyjnych.

• *Jakie mają Państwo plany na najbliższą przyszłość?*

• Planujemy kontynuować prowadzenie edukacji w możliwym zakresie i starać się o wsparcie, które mogłoby to zadanie nam ułatwić. Prowadzimy także rozmowy z innymi podmiotami w regionie Puszczy Białowieskiej, które mamy nadzieję, zaowocują stworzeniem kompleksowej oferty edukacyjnej w różnych miejscach w Puszczy.

Na pytania Redakcji „Zagajnika” odpowiadała Barbara Bańka, specjalista Służby Leśnej do spraw edukacji i turystyki w Nadleśnictwie Białowieża

Dzień Dziecka w Ośrodku Edukacji Leśnej „Jagiellońskie” (fot. D. Nizioł)

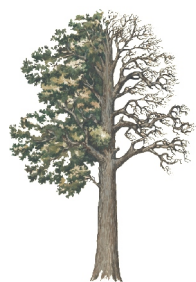

Zajęcia w sali Ośrodka Edukacji Leśnej „Jagiellońskie” (fot. D. Nizioł)

Zadanie

Połącz w pary: drzewo z liściem (igłą). Zobacz, jak łatwo jest rozpoznać gatunek drzewa znając wygląd jego liścia (igły).

dąb
szypułkowy

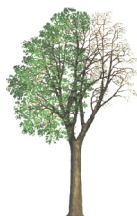
świerk
pospolity

buk
pospolity

brzoza
brodawkowata

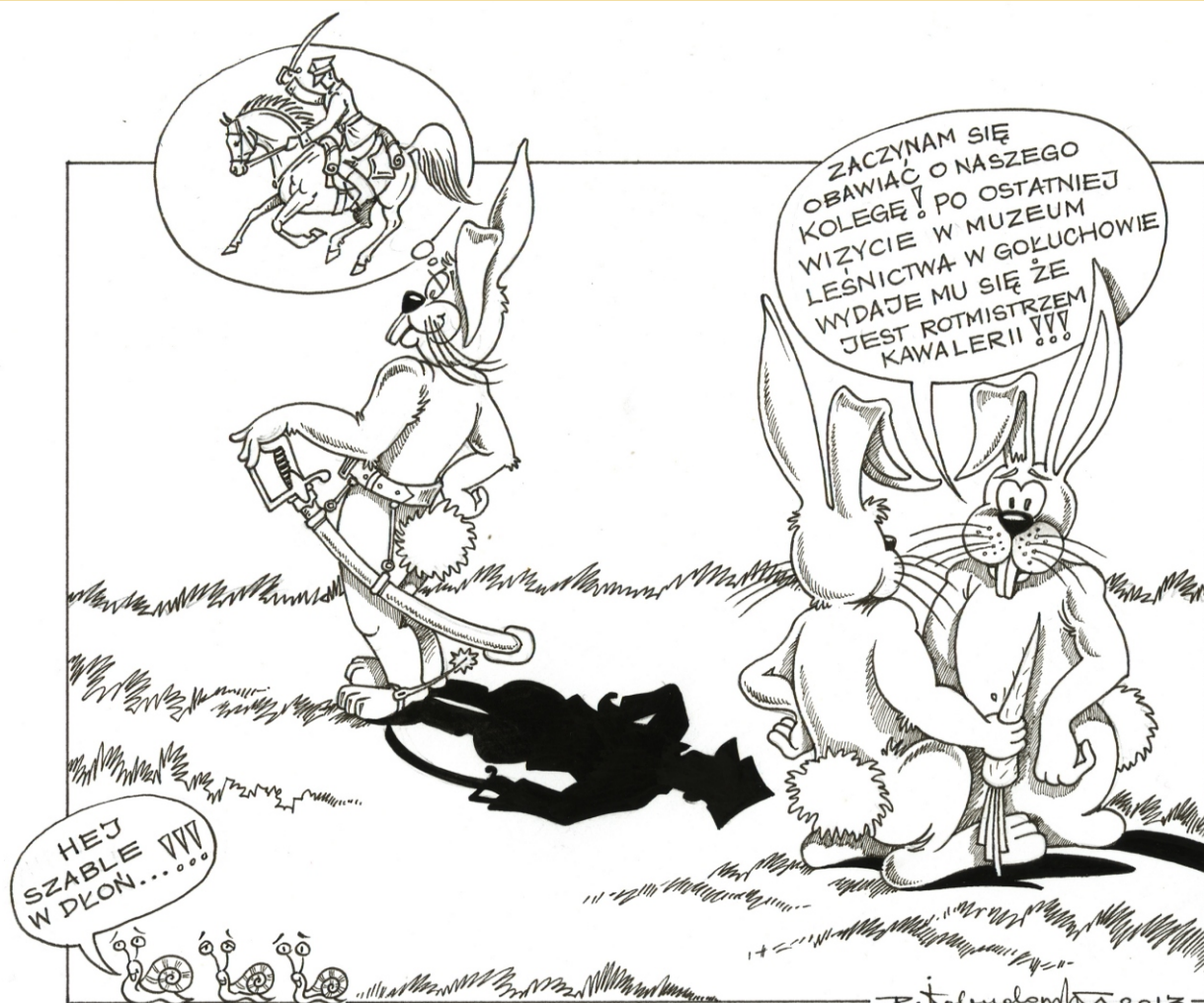
lipa
drobnolistna

sosna pospolita

HUMOR

Rotmistrz – stopień wojskowy w kawalerii odpowiadający kapitanowi oraz nazwa dowódcy szwadronu

Wydawca: Ośrodek Kultury Leśnej, ul. Działynskich 2, 63-322 Gołuchów, tel./faks (62) 761-50-45, 761-50-46, www.okl.lasy.gov.pl, e-mail: okl@okl.lasy.gov.pl

Redakcja: Barbara Czołnik – redaktor naczelny, Alicja Antonowicz, Joanna Zalejska-Niczyporuk

Stała współpraca: Rafał Walendowski

Opracowanie i skład: Joanna Zalejska-Niczyporuk

Fotografie: Piotr Cepa, Barbara Czołnik, Halina Kaźmierczak, Lidia Kosińska, Damian Michałowski, Dariusz Nizioł, Maria Nowicka, Patryk Ortell, Rafał Sorek, Joanna Wróbel-Mróz, Joanna Zalejska-Niczyporuk, Karolina Ziółkowska

Korekta: Katarzyna Wawrzków

Druk: Zakład Poligraficzny Super Print, ul. Kaliska 67, 63-300 Pleszew

Kraska – *Coracias garrulus* (Linnaeus, 1758)

Występowanie

Kraska jest gatunkiem wędrownym. Ptak ten występuje w Europie, od Hiszpanii, południowej Francji, Włochy, po kraje bałkańskie. W środkowej i we wschodniej Europie występuje aż po Estonię, Białoruś, Ukrainę. Na wschodzie zasięg obejmuje Iran oraz południowo-zachodnią część Syberii. Kraska zimuje w Afryce, na południe od Sahary. Centrum populacji lęgowej znajduje się w Hiszpanii, Rumunii oraz w europejskiej części Rosji i na Ukrainie. W Polsce można spotkać ją we wschodniej części kraju: na Podlasiu, Podkarpaciu, Mazowszu oraz Lubelszczyźnie i lokalnie w Łódzkiem. Poza tymi obszarami pojawia się wyjątkowo rzadko. Przed odlotem na zimowiska osobniki zbierają się w stada, ale w pozostałych okresach występują zwykle pojedynczo.

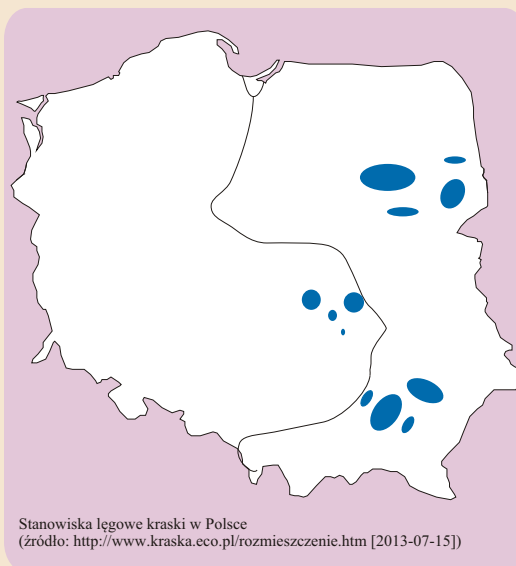
Polska populacja kraski znajduje się na zachodniej granicy jej arealu lęgowego. Zasięg występowania tego ptaka stale kurczy się. Pod koniec lat 70-tych liczebność kraski w Polsce szacowano na około 1000 par. W połowie lat 80-tych było jej o połowę mniej – 500–600 par, a z początkiem lat 90-tych nastąpił kolejny spadek do 360–380 par. Szacowania z 1998 roku podawały, że na terenie naszego kraju było 112–133 par krasek. W 2009 roku populacja liczyła około 50–60 par. Rok później liczebność oszacowano na 46–56 par, a w 2011 roku – 35 par.

Cechy gatunku

Kraska jest ptakiem z rzędu kraszkowców (*Coraciiformes*) z rodziny kraskowatych (*Coraciidae*). W Europie kraska jest jedynym przedstawicielem tej rodziny. Jest to ptak o krępej sylwetce. Samiec i samica wyglądają podobnie. Ciało kraski osiąga długość 29–31 cm, a ogona – 12 cm. Cechą charakterystyczną tego ptaka jest lśniąca, jaskrawa upierzenie. Jego głowa, szyja, spód ciała i skrzydła są koloru zielonkawoniebieskiego, a grzbiet żywo kasztanowobrązowy. Lotki są z wierzchu czarne, pod spodem szafirowe. Ubarwienie młodego ptaka jest mniej intensywne niż u dorosłego osobnika.

Kraska w środowisku naturalnym (fot. Arch. OKL)

Stanowiska lęgowe kraski w Polsce
(źródło: <http://www.kraska.eco.pl/rozmnieszczenie.htm> [2013-07-15])

Ptak ten ma dużą głowę i mocny, szeroki, lekko zakrzywiony, czarny dziób. Żółte nogi są stosunkowo krótkie, z małymi, słabymi stopami. Wewnętrzne palce są częściowo zrośnięte. Skrzydła ma długie i ostro zakończone, co powoduje, że jego lot jest pewny i zwinny. Na dłuższe dystanse lata w linii prostej, ale czasem wykonuje drobne skręty i zwroty.

Kraska jest aktywna w ciągu dnia, bywa terytorialna i dość hałaśliwa. Głos, jaki wydaje, to twarde „rak-ak”. Przy zdenerwowaniu słychać ochryple „rechr-echr-echr-echr...” – dźwięk ten przypomina starcie kawek bądź gawronów.

Biotop

Środowisko jakie preferuje kraska to widne, stare lasy. Najchętniej gnieździ się w dąbrowie, miejscami też w sośninie, obfitującej w duże owady naziemne. Zamieszkuje także tereny otwarte z zadrzewieniami oraz stare parki i aleje z dziuplastymi drzewami. Zajmuje zwykle tereny suche o piaszczystym podłożu, zbliżone do naturalnego.

Kraska jest ptakiem, który lubi spokój, chociaż nie unika człowieka. Często przeprowadza lęgi tuż przy siedzibach ludzkich. Istotnym składnikiem biotopu są linie energetyczne, słupy, płoty lub inne eksponowane miejsca – przydatne jako czatownie podczas polowania.

Pożywienie

Pokarmem ptaka są przede wszystkim owady. Żywi się także dżdżownicami, żabami, drobnymi gryzoniami, małymi węzami oraz młodymi ptakami. W okresie składania jaj zjada zwykle szarańczaki, żuki leśne, ważki i chrabąszcze majowe. Zdobycz jest chwyтана na ziemi bądź w powietrzu. Niestrawione części

Ciekawostki

Dorosłe osobniki osiągają masę ciała 120–190 g, a rozpiętość ich skrzydeł sięga 66–72 cm.

Kraska chętnie zamieszkuje skrzynki lęgowe typu D, której wewnętrzne wymiary dna wynoszą 17 x 17 cm, a głębokość 27 cm. Budka tego typu ma duży otwór wlotowy o średnicy 85 mm.

Na Równinie Kurpiowskiej gniazduje najsilniejsza populacja kraski na terenie kraju, w 2011 roku liczebność oceniono na 24 pary lęgowe.

Począwszy od 2003 roku rozpoczęto wzmożone zainteresowanie gatunkiem na terenie Podkarpacia a od 2005 roku pod nazwą „Akcja Kraska” prowadzono szereg działań edukacyjno-ochronnych nad tym gatunkiem. Kraska jest umieszczona w logo tej akcji.

Jesienią 2011 roku Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (OTOP)

rozpoczęło realizację kompleksowego projektu „Aktywna ochrona kraski na Równinie Kurpiowskiej”. Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską. Jego celem jest zachowanie populacji kraski na terenie 3 województw: mazowieckiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego.

Kraska występuje na obrazie Józefa Chełmońskiego „Wilga i kraska” (olej na płótnie, 1896 r.).

Kraska zajmuje dziuple przez kolejne siedem sezonów.

Młodociane, dwu letnie kraski, pomagają karmić pisklęta.

Kraska może gniazdować w szczelinach budynku, w powiększonych norach jaskółek brzegówek.

Adam Mickiewicz w księdze trzeciej „Pana Tadeusza” porównuje Zosię do spłoszonej kraski, kiedy to zaskoczona przybyszem – Hrabią, chciała ukryć się w ogrodzie.

pokarmu, takie jak chitynowe pancerzyki owadów, są zwracane w postaci wypluwek.

Rozmnażanie

Kraska przylatuje na lęgowiska w kwietniu lub maju. Większość stanowisk lęgowych kraski znajduje się w Europie. Przylatujące pary zajmują, jeśli jest to możliwe, opuszczone w poprzednim roku dziuple bądź skrzynki lęgowe. Pary zajmują osobne terytoria, a samiec wykonując akrobatyczne loty i kracząc oznajmia swoją obecność. Ptaki te odbywają toki w powietrzu. Do rozrodu przystępują po raz pierwszy w wieku 2 lat.

Raz w roku, na przełomie maja i czerwca, samica składa w odstępach dwudniowych 2–5 białych, błyszczących jaj. Wysiadytuje przeważnie od pojawienia się pierwszego jaja przez 23 dni, z niewielką pomocą samca. Pisklaki przychodzą na świat w odstępach czasowych. Są nagie, ślepe i przed rozwojem piór wyglądają jak gdyby były pokryte kolcami. Przebywają w dziupli przez okres 27 (23–34) dni, do czasu gdy osiągają zdolność do lotu. Pełną samodzielność uzyskują po kolejnych 3 tygodniach. Rodzice w dalszym ciągu dostarczają im pokarm. Po wylocie młodych, kraski opuszczają terytorium lęgowe. Rozpraszają się po okolicy w poszukiwaniu dogodnych żerowisk.

Gniazda

Ptak ten zajmuje najchętniej przestronne dziuple lęgowe, zwłaszcza wykute przez dzięcioła czarnego lub dzięcioła zielonego, umieszczone na wysokości 5–12 metrów nad ziemią. Wykorzystuje również naturalne otwory w spróchniałych konarach drzew liściastych. Kolejną możliwością są nisze w stromych skałach i szczelinach ścian wysokich budynków, w norach przy urwistych brzegach rzek i jarów. Zajmuje także odpowiednio przygotowane skrzynki lęgowe.

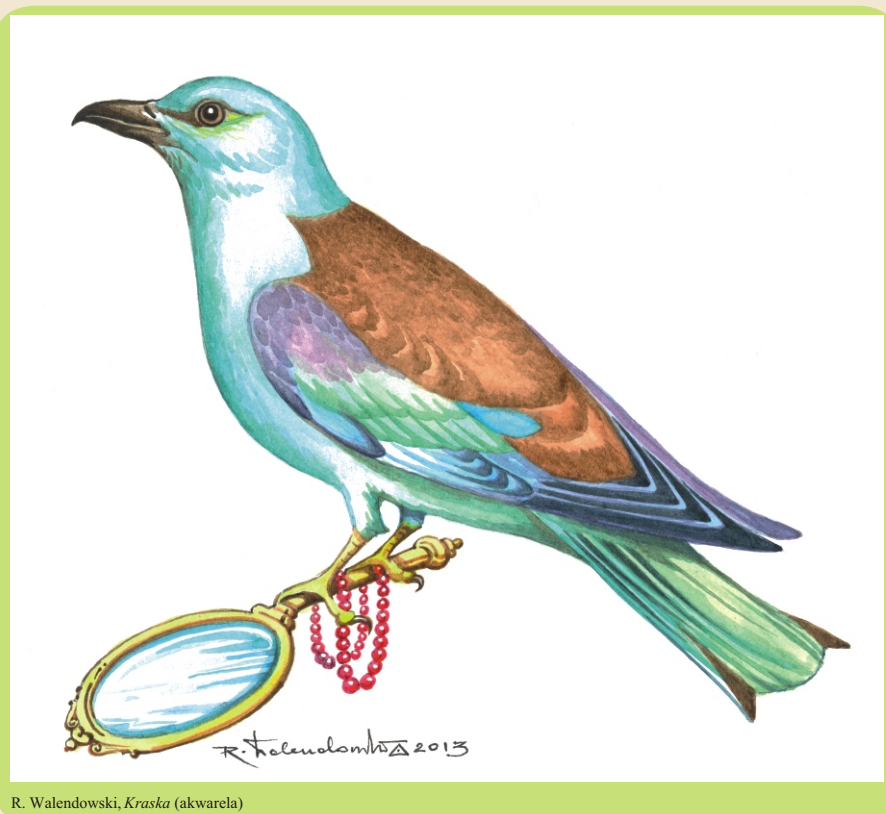
Gniazdo wykonane przez kraskę jest w środku skąpo wysłane korzonkami, delikatnymi słomkami, sierścią i piórami. Bywa również, że gniazdo jest bez wyściółki.

Zagrożenia

Gatunek ten znalazł się na europejskich „Czerwonych Listach Zwierząt Ginących i Zagrożonych”, otrzymując status „gatunek skrajnie zagrożony” lub wręcz „gatunek wymarły” (np. w Belgii, Holandii, Niemczech i w Czechach).

Na terenie naszego kraju kraska jest gatunkiem skrajnie nielicznym i narażonym na wyginięcie. Wpisana została do „Polskiej Czerwonej Księgi” jako gatunek o najwyższej kategorii zagrożenia CR – gatunki skrajnie zagrożone i ginące.

Prawdopodobną przyczyną spadku liczebności kraski było stosowanie w rolnictwie związków chemicznych z grupy DDT. Pestycydy te mogły wpłynąć na liczebność owadów, czyli bazy pokarmowej kraski. Wpływają także na obniżenie efektów lęgowych, wskutek zaburzeń

R. Walendowski, Kraska (akwarela)

gospodarki wapniowej ptaka. Znoszone przez samice jaja mają słabą skorupę i są zgniatane podczas wysiadywania.

Kolejną przyczyną wymierania gatunku może być niedostępność dogodnych miejsc do gniazdowania. Wpływ może mieć także brak czatowni oraz usuwanie zadrzewień w krajobrazie rolniczym. Na spadek liczebności wpływają również nieodpowiednie warunki atmosferyczne (duża ilość opadów) w czasie sezonu lęgowego. Przypuszcza się, że część tych ptaków ginie podczas wędrówek bądź na zimowiskach, gdzie mogą ulec zatruciu.

Ochrona

Gatunek objęty jest ochroną gatunkową. Podlega Konwencji Bońskiej (m.in.

ochrona wędrownych gatunków dzikich zwierząt) i Berneńskiej (m.in. ochrona zagrożonych europejskich gatunków flory i fauny oraz ich siedlisk). Dyrektywa Ptasia Unii Europejskiej uwzględnia kraskę jako gatunek, który należy chronić w ramach wyznaczonych obszarów Natura 2000. W Polsce miejsca jej rozrodu podlegają szczególnej ochronie. W ciągu całego roku chronione jest drzewo z dziuplą oraz obszar w promieniu 10 metrów od gniazda.

Gatunek wymaga również ochrony czynnej. Wskazane jest umieszczanie na skrajach lasu skrzynek lęgowych. Niezbędne jest czyszczenie tychże budek jesienią, po opuszczeniu ich przez kraski. Należy ograniczyć do minimum niepokojenie ptaków przy gniazdach. Warto pozostawić na żerowisku kraski pojedyncze drzewa wśród pól uprawnych oraz wstawić tyczki stanowiące dogodne miejsca do polowania. Pomoc może także wyeliminowanie szkodliwych związków chemicznych w rolnictwie.

Opracowanie: Joanna Wróbel-Mróz
Konsultacja merytoryczna: Tadeusz Mizera

Literatura

1. Garbarczyk H., Garbarczyk M. 2010. „Fauna Polski. Atlas zwierząt chronionych”. Multico, Warszawa.
2. Gottfried A. 1995. „Ptaki. Flora i fauna lasów”. Multico, Warszawa.
3. Górski A. 2009. „Kraska”. W: Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.) „Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasia”. Biblioteka Monitoringu Środowiska, 498504.
4. Górski A., Szymkiewicz M. 2001. „Kraska”. W: Głowaciński Z. (red.) „Polska czerwona księga zwierząt”. Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa.
5. Svensson L. 2012. „Przewodnik Collinsa. Ptaki Europy i obszaru śródziemnomorskiego”. Multico, Warszawa.

Strony internetowe

1. <http://www.kraska.eco.pl/index.htm>
2. http://www.monitoringptakow.gios.gov.pl/223.monitoring_kraski.html
3. <http://www.otop.org.pl/obserwacje/ochrona-kraski/>

Mapa zasięgu występowania kraski
(źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/Kraska_zwyczajna [2013-07-15])

- obszary letnich lęgowisk kraski
- zimowiska kraski